

VIÐMIÐ UM SKÓLASÓKN Í GRUNNSKÓLUM REYKJAVÍKURBORGAR

Skýrsla starfshóps

Október 2019

Inngangur

Í kjölfar skýrslu starfshóps um skólaforðun í grunnskólum Reykjavíkurborgar, sem skilað var í lok árs 2017, var hafist handa innan Reykjavíkurborgar við að leita leiða til að draga úr vandanum. Skólastjórnendur höfðu m.a. óskað eftir sameiginlegum miðlægum reglum um skólasókn og tvö af hverfum borgarinnar, Breiðholt og Grafarvogur – Kjalarnes, höfðu sett sér slíkar sameiginlegar reglur/viðmið um skólasókn.

Haustið 2018 samþykkti skóla- og frístundaráð að skipa starfshóp sem ætlað var að vinna tillögur um sameiginleg viðmið um skólasókn í grunnskólum borgarinnar. Erindisbréf var samþykkt og hópurinn tók til starfa 2. febrúar 2019. Hópnum var gert að skila tillögum fyrir 13. maí 2019.

Hópin skipuðu:

Grímur Atlason, verkefnastjóri, skóla- og frístundasviði - hópstjóri og starfsmaður hópsins
Helgi Viborg, verkefnastjóri VEL/SFS

Hólmfríður G. Guðjónsdóttir, skólastjóri Hólabrekkuskóla

Hrafnhildur Inga Halldórsdóttir, deildarstjóri Rimaskóla

Katrín Þórdís Jacobsen, deildarstjóri skrifstofu ráðgjafarþjónustu

Una Björg Bjarnadóttir, kennsluráðgjafi þjónustumiðstöð Laugardals og Háaleitis.

Úr erindisbréfi:

Hlutverk:

Hlutverk hópsins er að leggja fram tillögu um samræmd viðmið um skólasókn í grunnskólum Reykjavíkur á grundvelli tillagna starfshópsins og með hvaða hætti slík viðmið verða innleidd í skólastarfi.

Helstu verkefni:

- Samræmd viðmið um skólasókn í grunnskólum í Reykjavík
- Með hvaða hætti halda eigi utan um skólasókn nemenda þannig að snemma sé hægt að greina þegar skólasókn þeirra fer yfir sett viðmið.
- Hvernig greina eigi á milli ástæðu fjarvista s.s. leyfi, veikindi eða óleyfilegar fjarvistir.
- Hvernig viðmið um skólasókn verða innleidd í skólastarfi.
- Hvernig upplýsa eigi foreldra um viðmið skólasóknar og hver viðbrögð skóla verða fari skólasókn yfir ákveðin viðmið.

Stýrihópurinn hittist alls fjórum sinnum á tímabilinu en á milli funda vann starfsmaður hópsins að verkefnum og voru tillögur ræddar í tölvupóstum. Að auki var haldinn fundur með samráði skólastjórnenda þann 16. maí sl. Þegar drög lágu fyrir voru þau send framkvæmdastjóra Barnaverndar Reykjavíkur og sviðsstjóra velferðarsviðs til umsagnar. Ítarefni í tengslum við þessa vinnu var eftirfarandi: Könnun Velferðarvaktarinnar um skólaforðun og skólasókn dagsett 12. mars sl., Skýrsla starfshóps um skólaforðun á vegum Reykjavíkurborgar dagsett desember 2017, Samræmdar reglur um skólasókn í Breiðholti og Samræmdar reglur um skólasókn í Grafarvogi og Kjalarnesi.

Meðfylgjandi tillögur eru byggðar á þessari vinnu.

Tillögur hópsins

Samræmdar reglur um skólasókn og ástundun nemenda í grunnskólunum Reykjavíkur

Í menntastefnu Reykjavíkurborgar til ársins 2030 segir: „Í kraftmiklu skóla- og frístundastarfi öðlast börn og unglingar menntun og reynslu til að láta drauma sína rætast og hafa jákvæð áhrif á umhverfi og samfélag.“ Þetta er metnaðarfullt markmið og göfugt. Leiðin að því kann að virðast torsótt en með samstilltu átaki og samvinnu heimila og skóla getum við unnið að þessu markmiði. Grunnskólinn er vinnu- og dvalarstaður barna frá 6 til 16 ára aldurs. Þar þarf að skapa andrúmsloft sem gerir öllum börnum kleift að láta drauma sína rætast. Slíkt andrúmsloft skapast m.a. með því að leikreglur, sem börnin, foreldrar og starfsmenn skóla vinna eftir, eru skýrar og öllum hlutaðeigandi kunnar. Hluti þessara leikreglna snúa að skólasókn og ástundun nemenda. Tilgangurinn með þeim er að skapa nemendum, foreldrum og skólasamfélaginu öllu öryggi og gegnsæi með því að samræma reglur og viðmið grunnskólanna í Reykjavík varðandi skólasókn og ástundun.

Helsta markmið slíkra samræmdra reglna er að geta gripið inn í áður en vandinn verður of umfangsmikill.

Allt starf grunnskólans byggir á lögum um grunnskóla frá 2008. Í lögnum er kveðið á um réttindi og skyldur nemenda, foreldra og grunnskólans. Þar segir meðal annars í greinum 13, 14, 15, 17, 18 og 19 um réttindi og skyldur:

13. gr. Réttur nemenda. Grunnskóli er vinnustaður nemenda. Allir nemendur grunnskóla eiga rétt á kennslu við sitt hæfi í hvetjandi námsumhverfi í viðeigandi húsnæði sem tekur mið af þörfum þeirra og almennri vellíðan. Grunnskóli skal í hvítetna haga störfum sínum þannig að nemendur finni til öryggis og njóti hæfileika sinna. Nemendur eiga rétt á því að njóta bernsku sinnar í öllu starfi á vegum skólans. Þess skal gætt að vinnuálag í skóla sé hæfilegt þannig að nemendur fái nægjanlega hvíld frá skipulögðu starfi innan hvers skóladags og skólaárs, svo sem með samfelldu jóla- og páskaeyfi. Nemendur eiga rétt á því að koma sjónarmiðum sínum á framfæri varðandi námsumhverfi, námstilhögun, fyrirkomulag skólastarfs og aðrar ákvarðanir sem snerta þá. Taka skal tillit til sjónarmiða þeirra eins og unnt er.

14. gr. Ábyrgð nemenda. Nemendur bera ábyrgð á eigin námi og á framkomu sinni og samskiptum með hliðsjón af aldri og þroska. Nemendum ber að hlíta fyrirmælum kennara og starfsfólks grunnskóla í öllu því sem skólann varðar, fara eftir skólareglum og fylgja almennum umgengnisreglum í samskiptum við starfsfólk og skólasystkin. Ef hegðun nemanda reynist verulega áfátt ber kennara hans að leita orsaka þess og reyna að ráða á því bót, m.a. með viðtölum við nemandann sjálfan og foreldra hans. Verði samt ekki breyting á til batnaðar skal kennari leita aðstoðar skólastjóra og sérfróðra ráðgjafa skólans sem leita leiða til úrbóta, eftir atvikum að teknu tilliti til hlutverks barnaverndaryfirvalda.

15. gr. Skólaskylda. Nemendum er skylt að sækja grunnskóla, sbr. 3. gr. Skólaskylda er unnt að fullnægja í grunnskólum á vegum sveitarfélaga, í sjálfstætt reknum grunnskólum eða með öðrum viðurkenndum hætti samkvæmt lögum þessum. Skólaskylda barns hefst að jafnaði við upphaf skólaárs á því almanaksári sem barnið verður sex ára. Foreldrar barns geta sótt um eða samþykkt að það hefji skólagöngu fyrr eða síðar. Skólastjóri getur veitt slíka heimild að fenginni umsögn skólaþjónustu. Skólastjóra er heimilt að veita nemanda undanþágu frá skyldunámi í tiltekinni námsgrein ef gild rök mæla með því. Enn fremur er skólastjóra heimilt að viðurkenna nám utan grunnskóla sem jafngildi

grunnskólanáms. Sæki foreldrar skólaskylds barns um tímabundna undanþágu þess frá skólasókn í einstökum námsgreinum eða að öllu leyti er skólastjóra heimilt að veita slíka undanþágu telji hann til þess gildar ástæður. Foreldrar skulu þá sjá til þess að nemandinn vinni upp það sem hann kann að missa úr námi meðan á undanþágu stendur.

17. gr. Nemendur með sérþarfir. Nemendur eiga rétt á að komið sé til móts við námsþarfir þeirra í almennum grunnskóla án aðgreiningar, án tillits til líkamlegs eða andlegs atgervis. Nemendur sem eiga erfitt með nám sökum sértækra námsörðugleika, tilfinningalegra eða félagslegra örðugleika og/eða fötlunar, sbr. 2. gr. laga um málefni [fatlaðs fólks], 1) nemendur með leshömlun, langveikir nemendur og aðrir nemendur með heilsutengdar sérþarfir eiga rétt á sérstökum stuðningi í námi í samræmi við metnar sérþarfir. Nemendur sem að mati læknis geta ekki sótt skóla vegna slyss eða langvarandi veikinda eiga rétt til sjúkrakennslu annaðhvort á heimili sínu eða á sjúkrastofnun. Sjúkrakennsla er á ábyrgð viðkomandi sveitarfélags.

18. gr. Foreldrar og meðferð upplýsinga. Foreldrar skulu gæta hagsmuna barna sinna á skólaskyldualdri. Foreldrar eiga rétt á að velja grunnskóla innan sveitarfélags fyrir börn sín samkvæmt reglum sveitarfélagsins. Jafnframt skulu þeir eiga rétt á upplýsingum um skólastarfið og skólagöngu barna sinna. Foreldrum er skylt að veita grunnskóla upplýsingar um barn sitt sem nauðsynlegar eru fyrir skólastarfið og velferð barnsins. Um persónuupplýsingar sem þannig er aflað eða fylgt hafa barni úr leikskóla er krafist fullrar þagnarskyldu og málsmeðferðar í samræmi við gildandi lög um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.

1.

19. gr. Ábyrgð foreldra. Foreldrar bera ábyrgð á námi barna sinna og ber þeim að fylgjast með námsframvindu þeirra í samvinnu við þau og kennara þeirra. Foreldrar skólaskylds barns bera ábyrgð á að það innritist í skóla þegar það kemst á skólaskyldualdur og sæki skóla. Verði misbrestur á skólasókn skólaskylds barns, án þess að veikindi eða aðrar gildar ástæður hamli, skal skólastjóri leita lausna og taka ákvörðun um úrbætur. Jafnframt skal hann tilkynna barnaverndaryfirvöldum um málið. Skólastjóri skal fara að ákvæðum stjórnsýslulaga við meðferð málsins.

Samantekt

Af ofangreindum tilvitnunum í grunnskólalög má ljóst vera að öll börn og ungmenni á aldrinum 6 til 16 ára eru skólaskyld. Þó ber að hafa í huga undanþágu sem fram kemur í 15. grein. Foreldrar bera ábyrgð á því að börn á skólaskyldualdri innritist í grunnskóla, sæki skólann og stundi þar nám sbr. 19. grein. Nemendur eiga rétt á því að skólinn sé góður vinnustaður þar sem þeir dvelja við öruggt og hvetjandi námsumhverfi undir leiðsögn kennara sbr. 13. grein. Nemendum ber að fara eftir fyrirmælum allra starfsmanna skólanna, virða skólareglur og stunda námið sbr. 14. grein. Skólaskylt barn og ungmenni er skyldugt að sækja skólann sbr. 15. grein. Ef misbrestur verður á skólasókn ber foreldrum/forráðamönnum og skólanum að bregðast við. Til þess að þau viðbrögð verði sem árangursríkust hafa grunnskólarnir í Reykjavík sett sér samræmd viðmið og reglur sem þeir vinna eftir. Liður í því að ná sem bestum árangri er að umsjónarkennarar allra bekkja sendi foreldrum/forráðamönnum vikulega upplýsingar um skólasókn nemenda sinna.

Skólasóknarkerfi 1. – 10. bekk fyrir grunnskóla Reykjavíkur

Verkferill

Í upphafi hvers skólaárs eru allir nemendur með fullnægjandi skólasókn. Óstundvísi/seinkoma er eitt fjarvistarstig og óheimil fjarvist er tvö fjarvistarstig.

PREP 1 (10 fjarvistarstig)

Umsjónarkennari ræðir við nemandann og hefur samband við foreldra.

PREP 2 (20 fjarvistarstig)

Umsjónarkennari boðar foreldra til fundar ásamt nemanda, náms- og starfsráðgjafa og skólastjóra eða fulltrúa hans.

PREP 3 (30 fjarvistarstig)

Fundur með skólastjórnanda / fulltrúa hans, umsjónarkennara, nemanda og foreldrum.

PREP 4 (40 fjarvistarstig)

Fundur með skólastjórnanda / fulltrúa hans, umsjónarkennara, nemanda, foreldrum og fulltrúa skólaþjónustu (viðbragðsteymi skólaþjónustu).

PREP 5 (60 fjarvistarstig)

Eftir umfjöllun í nemendaverndarráði sendir skólastjórnandi tilkynningu til Barnaverndar Reykjavíkur. Málið unnið skv. verklagsreglum skóla- og frístundasviðs og velferðarsviðs um ábyrgð og skyldur skólasamfélagsins vegna nemenda með fjölþættan vanda.

Á öllum þrepum ber að gæta jafnræðis og samræmis í viðbrögðum. Taka skal tillit til aðstæðna og þarfa nemenda og stuðla að alhliða þroska, velferð og menntun hvers og eins.

Stuðla ber að góðu samstarfi og samráði milli foreldra og skóla um mál nemanda og afla samþykkis þeirra þegar við á. Gæta ber að rétti foreldra til upplýsinga.

Dæmi um vinnslu

Þrep 1

Umsjónarkennari ræðir við nemandann og hefur samband við foreldra. Dagsetning viðtals og/eða símtals er skráð í Mentor/Námfús.

Þrep 2

Gerð er áætlun um bætta skólasókn sem fundarmenn undirrita. Dagsetning fundar er skráð í Mentor/Námfús.

Þrep 3

Á fundinum er gerð aðgerðaráætlun sem allir fundarmenn undirrita. Dagsetning fundar er skráð í Mentor/Námfús.

Þrep 4

Markmiðið er að bregðast við með persónulegri aðstoð og ráðgjöf við nemanda með skoðun á námsumhverfi, líðan og félagslegum aðstæðum. Dagsetning fundar er skráð í Mentor/Námfús. Ef óskað er aðkomu viðbragðsteymis skólapijónustu þarf að fylla út viðeigandi eyðublað og afla samþykkis foreldra með undirritun þeirra á eyðublaðið.

Þrep 5

Eftir umfjöllun í nemendaverndarráði sendir skólastjórnandi tilkynningu til Barnaverndar Reykjavíkur. Málið unnið skv. verklagsreglum skóla- og frístundasviðs og velferðarsviðs um ábyrgð og skyldur skólasamfélagsins vegna nemenda með fjölþættan vanda.

Skólastjórnendum er heimilt að gera samninga við nemendur um niðurfellingu hluta eða allra fjarvistastiga. Þessir samningar eru gerðir sem hvatning til nemenda um bætingu og eru þeir á ábyrgð og framkvæmd hvers skóla fyrir sig.

Undantekningarlaust skal haga skráningu mála sem fara samkvæmt verklagsreglunum til samræmis við 27. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 þar sem m.a. kemur fram að halda þarf til haga mikilvægum upplýsingum í tengslum við meðferð mála og ef taka á ákvörðun um rétt eða skyldur manna ber að skrá málsatvik. Stjórnandi skal sjá til þess að atvik séu skráð og varðveitt á starfsstaðnum svo og ferill máls og ákvarðanir sem teknar eru í kjölfarið, í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 og jafnframt lög um opinber skjalasöfn nr. 77/2014.

Auk þess ber að fylgja ákvæðum laga um grunnskóla nr. 90/2019, reglugerð nr. 1040/2011 um ábyrgð og skyldur aðila samfélagsins, reglugerð nr. 444/2019 um skólapijónustu, reglugerð um stuðning við nemendur með sérþarfir nr. 858/2010 og öðrum lögum og reglum sem gilda um grunnskóla.

Skólasóknarkerfi 1. – 10. bekk fyrir grunnskóla Reykjavíkur – leyfi og veikindi
Verkferill

PREP 1 (5 veikinda- og / eða leyfis dagar)

Umsjónarkennari hefur samband við foreldra.

PREP 2 (10 veikinda- og / eða leyfis dagar)

Umsjónarkennari boðar nemanda og foreldra til fundar ásamt skólastjóranda/fulltrúa hans.

PREP 3 (15 veikinda- og / eða leyfis dagar)

Umsjónarkennari tilkynnir stöðuna til skólastjóra sem tekur erindið upp í nemendaverndarráði ef þörf þykir. Ef 80% eða meira af þessum forfalladögum eru vegna veikinda getur nemendaverndarráð tekið ákvörðun um að fela fulltrúa skólaheilsugæslu að hafa samband við foreldra.

PREP 4 (20 veikinda- og / eða leyfis dagar)

Málið tekið upp í nemendaverndarráði sem getur tekið ákvörðun um að skólastjórnandi/fulltrúi boði foreldra til fundar ásamt umsjónarkennara og fulltrúa skólaþjónustu (viðbragðsteymi skólaþjónustu).

PREP 5 (30 veikinda- og / eða leyfis dagar)

Nemendaverndarráð skólans tilkynnir til Barnaverndar Reykjavíkur. Málið unnið skv. verklagsreglum skóla- og frístundasviðs og velferðarsviðs um ábyrgð og skyldur skólasamfélagsins vegna nemenda með fjölþættan vanda.

Á öllum þrepum ber að gæta jafnræðis og samræmis í viðbrögðum. Taka skal tillit til aðstæðna og þarfa nemenda og stuðla að alhliða þroska, velferð og menntun hvers og eins.

Stuðla ber að góðu samstarfi og samráði milli foreldra og skóla um mál nemanda og afla samþykkis þeirra þegar við á. Gæta ber að rétti foreldra til upplýsinga.

Undantekningarlaust skal haga skráningu mála sem fara samkvæmt verklagsreglunum til samræmis við 27. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 þar sem m.a. kemur fram að halda þarf til haga mikilvægum upplýsingum í tengslum við meðferð mála og ef taka á ákvörðun um rétt eða skyldur manna ber að skrá málsatvik. Stjórnandi skal sjá til þess að atvik séu skráð og varðveitt á starfsstaðnum svo og ferill máls og ákvarðanir sem teknar eru í kjölfarið, í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 og jafnframt lög um opinber skjalasöfn nr. 77/2014.

Auk þess ber að fylgja ákvæðum laga um grunnskóla nr. 90/2019, reglugerð nr. 1040/2011 um ábyrgð og skyldur aðila samfélagsins, reglugerð nr. 444/2019 um skólaþjónustu, reglugerð um stuðning við nemendur með sérþarfir nr. 858/2010 og öðrum lögum og reglum sem gilda um grunnskóla.

Hvernig tilkynna skal veikindi nemenda?

Þegar nemandi er tilkynntur veikur eða í leyfi þarf að skoða forfallasögu hans í skólanum. Ávallt skal skoða a.m.k. síðustu þrjá skólamánuði, bæði með tilliti til leyfis og veikinda.

Greining er gerð á forföllum allra nemenda mánaðarlega. Miðað er við forföll önnur en langtímaveikindi, s.s. vegna slysa, samfelldra leyfa eða veikinda. Viðbrögð vegna nánari skoðunar á skólasókn nemenda eru í meðfylgjandi þrepum (sjá verkferil). Foreldrar tilkynni um veikindi barna sinna **daglega fyrir upphaf skóladags**. Tilkynna skal veikindin símlíðis til ritara skólans eða rafrænt í Mentor/Námfús.

Um langvinn veikindi gildir 17. gr. grunnskólalaga.

Lög um grunnskóla; úr 17. gr. *Nemendur sem að mati læknis geta ekki sótt skóla vegna slyss eða langvarandi veikinda eiga rétt til sjúkrakennslu annaðhvort á heimili sínu eða á sjúkrastofnun. Sjúkrakennsla er á ábyrgð viðkomandi sveitarfélags.*

Hvernig sækja skal um tímabundið leyfi?

Foreldrum eða forráðamönnum ber að sækja um leyfi fyrir börn sín **með góðum fyrirvara**.

Ef um lengra leyfi en einn dag er að ræða ber að sækja um það skriflega á þar til gerðu eyðublaði sem vistað er á heimasíðu skólans og tekur leyfið gildi þegar skólastjóri/staðgengill hans hefur samþykkt leyfið.

Ef sótt er um leyfi fyrir nemanda í lengri samfelldan tíma en 5 daga eða leyfis dagar eru orðnir fleiri en 10 á skólaárinu ber foreldrum/forráðamönnum að sækja um leyfið skriflega og eiga fund með skólastjóra eða staðgengli hans og gera grein fyrir ástæðum fjölda leyfis daga. Að öðrum kosti er skráð fjarvist hjá nemandanum.

Leyfi frá skóla telst tímabundin undanþága frá skólaskyldu barns. Foreldrar bera ábyrgð á námi nemenda meðan þeir eru í leyfi sbr. 15. grein grunnskólalaga.

Lög um grunnskóla; úr 15. gr. *Sæki foreldrar skólaskylds barns um tímabundna undanþágu þess frá skólasókn í einstökum námsgreinum eða að öllu leyti er skólastjóra heimilt að veita slíka undanþágu telji hann til þess gildar ástæður. Foreldrar skulu þá sjá til þess að nemandinn vinni upp það sem hann kann að missa úr námi meðan á undanþágu stendur.*

Ef í ljós kemur að sótt er ítrekað um leyfi eða tilkynnt eru veikindi fyrir nemanda í einstakri námsgrein ber umsjónarkennara að kanna ástæður þess hjá foreldrum/forráðamönnum.

Lög um grunnskóla; úr 13. gr. *Hver nemandi skal hafa umsjónarkennara. Umsjónarkennari fylgist náið með námi nemenda sinna og þroska, líðan og almennri velferð, leiðbeinir þeim í námi og starfi, aðstoðar og ráðleggur þeim um persónuleg mál og stuðlar að því að efla samstarf skóla og heimila.*